

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 27381-07-25

לפני: כבוד השופט עופר גרוסקופף
כבוד השופט אלכס שטיין
כבוד השופט יחיאל כשר

העותרת: זולת - לשוויון וזכויות אדם

נגד

המשיבים: 1. ממשלת ישראל
2. ראש הממשלה
3. שר המשפטים
4. נשיא בית המשפט העליון

עתירה למתן צו על תנאי

תאריכי ישיבות: ב' אדר התשפ"ו (19.2.2026)
ד' סיוון התשפ"ו (20.5.2026)

בשם העותרת: עו"ד ד"ר חגי קלעי; עו"ד עידן סגר;
עו"ד אודליה קסוס

בשם המשיבים 1-2 ו-4: עו"ד עמרי אפשטיין; עו"ד מוריה פרימן

בשם המשיב 3: עו"ד יורם שפטל; עו"ד טל מליק

פסק דין

עניינה של העתירה דנן בסירובו של שר המשפטים, מר יריב לוין (להלן: שר המשפטים), לפעול בשיתוף פעולה מקצועי עם נשיא בית המשפט העליון, השופט יצחק עמית, בהפעלת סמכויות המחייבות על פי דין פעולה משותפת של שר המשפטים ושל נשיא בית המשפט העליון (כגון מינוי נשיאים וסגני נשיא לבתי המשפט; מינוי שופטים עמיתים וכיו"ב).

הטעם היחיד שהציג בפנינו שר המשפטים, באמצעות בא כוחו, לסירובו להפעיל סמכויות המחייבות שיתוף פעולה בינו לבין נשיא בית המשפט העליון, הוא כי לשיטתו השופט עמית לא מונה כדין לתפקיד, בשל כך שהוא עצמו – שר המשפטים – נמנע בכוונת מכוון מלבצע פעולות פורמאליות להשלמת המינוי שהיה עליו לבצע (חתימה על

כתב מינוי ופרסום המינוי ברשומות). בשל מחדליו אלה טוען השר כי לבית המשפט העליון אין נשיא עימו באפשרותו לשתף פעולה.

כבר בפתח הדברים נדרש לומר בלשון ברורה וחד משמעית: טענתו זו של שר המשפטים הינה לא רק טענה שהוא מנוע מלהשמיע, אלא, בראש ובראשונה, טענה חסרת בסיס משפטי. משהועלתה, ועוד כטעם הבלעדי לפגיעה קשה במערכת המשפט, אנו מוצאים עצמנו נאלצים להבהיר את מה שאמור היה להיות ברור מאליו: משנבחר כדין על ידי הוועדה לבחירת שופטים, והצהיר אמונים בפני נשיא המדינה, השופט יצחק עמית הוא נשיא בית המשפט העליון.

ממסקנה מתבקשת זו נגזרת גם ההכרעה ביחס ליתר נושאי העתירה: סירובו של שר המשפטים לשתף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון בעניינים בהם נדרש שיתוף פעולה ביניהם גורם לפגיעה קשה בתפקודה התקין של מערכת בתי המשפט. כאשר לוקחים בחשבון גם את סירובו של שר המשפטים לכנס את הוועדה לבחירת שופטים למשך תקופה של כשנה וחצי (וראו גם פסק הדין שניתן באחרונה בבג"ץ 79117-07-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר המשפטים (31.5.2026)), התוצאה הישירה היא פגיעה מצטברת באכיפת הדין ונזק בלתי נסבל לשירות המשפטי שניתן לציבור בכללותו. אכן, "טחנות הצדק טוחנות לאט", ואולם שר משפטים שאינו מבקש ליעל את מהלכן, אלא בולם בידעין, אם לא בכוונת מכוון, את פועלן, חוטא לתפקידו וחוטא לציבור. לאור זאת, ובהיעדר התייחסות ממשית של השר לגבי העניינים הפרטניים שפורטו בצו על-תנאי, דין העתירה להתקבל. לפיכך, אנו עושים צו מוחלט לפיו על שר המשפטים לפעול בשיתוף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון, השופט עמית, כאשר הדבר נדרש לצורך מימוש סמכויותיו, ובכלל זאת, הפעלת סמכויות אשר אמורות להביא, בהקדם האפשרי, למינוי נשיאים וסגני נשיאים לבתי המשפט השונים; למינוי שופטים עמיתים בהתאם לבקשות שיוגשו בעניין; למינוי רשם לבית המשפט העליון; ולמינוי שופטים או שופטים בדימוס לכהונה בוועדות השחרורים.

זהו עיקר הדברים, ולהלן פירוטם.

רקע תמציתי

1. ביום 26.1.2025 החליטה הוועדה לבחירת שופטים (להלן גם: הוועדה) על מינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון, ועל מינויו של השופט נעם

סולברג לתפקיד המשנה לנשיא בית המשפט העליון, כמו גם על שורת מינויים של שופטים נוספים ורשמים לבתי המשפט המחוזיים והשלום. יוער, כי בישיבה זו לא נכחו שלושה מחברי הוועדה – שר המשפטים, שרת התיישבות והמשימות הלאומיות, חברת הכנסת אורית סטרוק (להלן: השרה סטרוק) וחבר הכנסת יצחק קרויזר (להלן: חה"כ קרויזר), וזאת לאחר שבית המשפט העליון הורה על כינוסה למרות סירובו של השר (בג"ץ 1711/24 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר המשפטים (8.9.2024) (להלן: עניין כינוס הוועדה לבחירת שופטים)). בהמשך לכך, ביום 28.1.2025 פורסמה ברשומות החלטת הוועדה (י"פ התשפ"ה 13132), וביום 13.2.2025 התקיים במשכן נשיאי ישראל טקס ההשבעה, בו הצהיר השופט עמית אמונים בפני נשיא המדינה כאמור בסעיף 6 לחוק-יסוד: השפיטה (להלן: חוק היסוד). על כתב המינוי של השופט עמית חתם, כמקובל, נשיא המדינה, אולם שר המשפטים סירב לצרף לו חתימת קיום. ביום 12.5.2025 פורסמה ברשומות הודעת שר המשפטים על המינויים עליהם החליטה הוועדה ביום 26.1.2025 (י"פ התשפ"ה 13438), אולם מהודעה זו השמיט השר את מינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון, ומינוי זה לא הופיע לא בה, וגם לא בכל הודעה אחרת שפרסם שר המשפטים. יוער, כי על כך שלא פורסמה ברשומות הודעה על דבר מינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון הוגשה עתירה אחרת, אשר בה טרם ניתנה הכרעה (בג"ץ 32394-10-25 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר המשפטים) (להלן: עניין הפרסום ברשומות)).

2. מאז כניסתו לתפקיד של השופט עמית, תחילה כממלא מקום הנשיא, וגם לאחר שמונה כנשיא, מסרב שר המשפטים לקיים עימו פגישות עבודה סדירות; אשר במצב הדברים הרגיל מתקיימות בתדירות שבועית. למעשה, סירובו של שר המשפטים החל כבר בחודש יוני 2024, עת כיהן בתפקיד ממלא מקום נשיא בית המשפט העליון, השופט עוזי פוגלמן. עקב סירובו של שר המשפטים לקיים פגישות עבודה סדירות עם נשיא בית המשפט העליון, לא קודמו במהלך תקופה זו נושאים רבים במערכת המשפט הדורשים שיתוף פעולה בין השניים.

3. על רקע מציאות זו, ביום 10.7.2025 הגישה עמותת זולת – לשוויון וזכויות אדם (להלן: העותרת) את העתירה דנן, במסגרתה ביקשה כי נורה לשר המשפטים לפעול בשיתוף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון מקום בו הדבר נדרש לצורך הפעלת סמכויותיו. בתוך כך, ביקשה העותרת כי נורה לשר המשפטים, בין היתר, לפעול כדי למנות נשיאים וסגני נשיאים לבתי המשפט השונים; למנות שופטים עמיתים; למנות רשמים לבתי המשפט השונים, לרבות בית משפט זה; ולמנות שופטים או שופטים

בדימוס לכהונה בוועדות השחרורים. לחלופין, העותרת ביקשה כי נורה לממשלה ליטול את סמכויותיו של שר המשפטים בהן נדרש שיתוף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון; ולחלופי חלופין, כי נורה לראש הממשלה להעביר את שר המשפטים מכהונתו.

4. יצוין כבר עתה, כי לאחר שקיימנו דיון בעתירה ביום 19.2.2026, הוצאנו באותו היום צו על-תנאי המורה לשר המשפטים ליתן טעם:

מדוע לא יפעל בשיתוף פעולה עם המשיב 4, כאשר הדבר נדרש לצורך מימוש סמכויותיו, ובכלל זאת ינקוט בצעדים הדרושים לצורך:

(א) מינוי נשיאים וסגני נשיאים לבתי המשפט השונים, לפי סעיף 9 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט);

(ב) מינוי שופטים עמיתים, לפי סעיף 10א לחוק בתי המשפט;

(ג) מינוי רשמים לבתי המשפט השונים, לפי סעיף 84 לחוק בתי המשפט;

(ד) מינוי שופטים או שופטים בדימוס לכהונה בוועדות שחרורים, לפי סעיפים 32 ו-33 לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001.

נבהיר כי נוסחו של הצו על-תנאי, אשר מוגבל לסעדים העיקריים שהתבקשו בעתירה, ואינו כולל את הסעדים החילופיים, מצמצם את גדריה של העתירה לסעדים המתבקשים כלפי שר המשפטים בלבד, והופך בכך את המשיבים 1-2 (ממשלת ישראל וראש הממשלה) למשיבים פורמאליים בלבד.

טענות הצדדים

5. לעמדת העותרת, סירובו של שר המשפטים לשתף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון אינו חוקי. תחילה, נטען כי שיתוף הפעולה בין שני נושאי התפקידים הוא חלק הכרחי מיישומו של עיקרון הפרדת הרשויות במדינה דמוקרטית, המחייב לא רק הפרדה בין הרשויות השונות, אלא גם שיתוף פעולה וביקורת הדדית ביניהן. עניין זה מקבל ביטוי בעשרות הוראות חוק שונות אשר קובעות מנגנונים לשיתוף פעולה בין השניים: לעיתים בדמות הסדר המחייב עריכתה של התייעצות טרם קבלת החלטה; לעיתים בדרך של הטלת חובה על העברת המלצה מגורם אחד למשנהו; ולעיתים אף נדרשת הסכמה מהגורם השני טרם הפעלת סמכות מסוימת. מעבר לכך, לעמדת העותרת סירובו של שר

המשפטים לשתף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון מביא לפגיעה בעיקרון שלטון החוק, שכן הוא נמנע מלהפעיל סמכויות שונות שהופקדו בידיו; ואף אינו עולה בקנה אחד עם חובת האמונים בה הוא חב כלפי הכנסת, משעה שהשר פועל בניגוד לרצונה של הכנסת, כפי שבא לידי ביטוי בשורה ארוכה של חוקים. עוד נטען, כי סירובו של שר המשפטים לשתף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון אינו מבוסס על שיקולים עניינים, אלא נגוע בשיקולים זרים; וכן מביא לכך שסמכויות שונות אינן מופעלות "במהירות הראויה" כנדרש לפי סעיף 11 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981.

מעבר לפגיעה בעקרונות אלה, העותרת טוענת כי משעה שישנן עשרות רבות של הוראות חוק המחייבות שיתוף פעולה כזה או אחר בין שר המשפטים לבין נשיא בית המשפט העליון, סירובו של שר המשפטים מביא לפגיעה קשה בפעילות התקינה של מערכת בתי המשפט, וכפועל יוצא באינטרס הציבורי. באופן ספציפי, התמקדה העותרת בארבע סמכויות אותן השר לא מפעיל על פי הנטען עקב סירובו לשתף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון. ראשית, נטען כי קיים מחסור חמור בשופטים בוועדות שחרורים (הממונים מכוח סעיפים 32 ו-33 לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001) (להלן: חוק שחרור על-תנאי ממאסר); שנית, הוסבר כי חלה ירידה משמעותית במספר השופטים העמיתים המכהנים בערכאות השונות מכוח הוראת סעיף 10א לחוק בתי משפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט); שלישית, צוין כי לא קודמו הליכי המינוי של מספר רב של נשיאים וסגני נשיאים לבתי המשפט השונים לפי סעיף 9 לחוק בתי המשפט; לבסוף, נטען כי טרם מונה רשם לבית המשפט העליון לפי סעיף 84 לחוק בתי המשפט, וכך גם חסרים רשמים בערכאות נוספות.

6. המשיבים 1-2 ו-4 (להלן: משיבי המדינה), המיוצגים על ידי היועצת המשפטית לממשלה, סבורים גם הם כי יש לקבל את העתירה בעיקרה. באופן כללי, משיבי המדינה גורסים כי סירובו של שר המשפטים לשתף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון מנוגד לסדרי השלטון התקינים ולעיקרון הפרדת הרשויות. הוסבר כי מאחר ששר המשפטים הוא השר המופקד על מערכת המשפט מטעם הממשלה, ואילו נשיא בית המשפט העליון הוא ראש הרשות השופטת, לא ניתן להשלים עם מציאות בה שני בעלי התפקידים לא משתפים פעולה. כך, במיוחד, לנוכח הוראות החוק הרבות בהן נדרש שיתוף הפעולה בין השניים. זאת ועוד, משיבי המדינה הבהירו כי מדיניותו של שר המשפטים פוגעת בתפקודה התקין של מערכת בתי המשפט ובציבור הנעזר בשירותיה; מבוססת על שיקולים זרים; ועולה כדי התפרקות אסורה של השר מהפעלת סמכויותיו השונות. באופן

נקודתי, ובהתייחס לסוגיות שפורטו בצו על תנאי, ציינו משיבי המדינה את הדברים הבאים:

לעניין מינוי נשיאים וסגני נשיאים לערכאות השונות, צוין, במישור העובדתי, כי לשני בתי משפט מחוזיים חסרים נשיאים (בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מאז חודש ספטמבר 2025 – בעקבות סיום כהונתה של הנשיאה רות לורך; ובית המשפט המחוזי באר שבע מאז חודש ינואר 2026 – בעקבות פטירתו בטרם עת של הנשיא בני שגיא ז"ל). כן צוין, כי ישנם 27 תקנים של סגני נשיא שאינם מאוישים בערכאות השונות. במישור המשפטי, נטען כי בשים לב לריבוי התקנים הפנויים בערכאות השונות; לפרק הזמן הארוך שבו לא מינה שר המשפטים ועדות איתור לתפקידים אלה; לתכלית של הוראות החוק ביחס למינוי נשיאים וסגני נשיאים; ולפגיעה המתמשכת והמעמיקה שנגרמת לאותן ערכאות בהן לא אוישו התפקידים (ראו בפירוט בסעיף 29 לעיקרי הטיעון מטעם משיבי המדינה) – הדרישה לפעול "במהירות הראויה" מחייבת את השר לפעול בהקדם האפשרי להקמת ועדות איתור לשם איושם של כל התקנים הפנויים של נשיאים וסגני נשיאים במערכת המשפט, ובהמשך לכך לפעול להשלמת המינויים.

ביחס למינויים של שופטים עמיתים, הוסבר כי נכון לעת הזו עומדות 16 בקשות מטעם נשיאי בתי המשפט השונים למינוי של שופטים עמיתים, כאשר לא מן הנמנע כי בשל סירובו של שר המשפטים מלקדם את הנושא לא הועברו בקשות נוספות חרף הצורך בכך. לעמדת משיבי המדינה, לאור קיומו של צורך מובהק להסתייע בשופטים עמיתים על מנת להתמודד עם העומס המוטל על מערכת בתי המשפט, ומשעה שהועמד התקציב הדרוש לכך, הרי שגם בעניין זה השר אינו עומד בחובתו לפעול "במהירות הראויה". לפיכך, משיבי המדינה סבורים כי יש להורות לשר המשפטים לנקוט בפעולות הנדרשות לצורך מינויים של שופטים עמיתים בהתאם לבקשות הקיימות, תוך קביעת סד זמנים קצר להשלמתן.

לעניין מינוי רשם לבית המשפט העליון, הוסבר, כי לפני למעלה משנה וחצי נערך הליך לבחירת רשם נוסף (שאינו שופט), וכי ועדה מייעצת המליצה על שני מועמדים. אולם, והגם שהנושא הובא לידיעתו של שר המשפטים עוד בחודש ספטמבר 2025, לא הושלם הליך המינוי. לפיכך, ובהיעדר טעם ענייני לאי-הפעלת הסמכות, גם בעניין זה סבורים משיבי המדינה כי יש להורות לשר לממש את סמכותו, ולפעול בהקדם האפשרי להשלמת הליך המינוי. מנגד, ובכל הנוגע לסוגיית מינוי רשמים לערכאות

אחרות, הוסבר כי מדובר בסמכות מינוי של הוועדה לבחירת שופטים, ולכן ההליך דנן אינו האכסניה המתאימה לבירורה.

לבסוף, ובהתייחס לנושא מינויים של שופטים מכהנים או של שופטים בדימוס לוועדות השחרורים, משיבי המדינה ציינו כי במהלך השנים 2024-2025 חתם שר המשפטים על 68 מינויים לוועדות השחרורים השונות. עוד צוין, על פי מידע שמסרה השופטת האחראית על תחום ועדות השחרורים בהנהלת בתי המשפט, כי לצורך פעילותן התקינה של ועדות השחרורים השונות נדרש לקדם את מינויים של שלושה שופטים בדימוס לתפקיד של יו"ר ועדת שחרורים רגילה; וכי עד לסוף שנת 2026, יהיה צורך במינוי של שני שופטים בדימוס נוספים, וכן בחידוש המינוי של חמישה שופטים מכהנים נוספים בוועדות השחרורים.

7. שר המשפטים, לו אושר בעתירה זו ייצוג נפרד, טוען כי דין העתירה להידחות. כפי שצוין לעיל, הטיעון העיקרי של השר הוא כי אין ביכולתו לשתף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון, שכן מדובר במשרה שאינה מאוישת בעת הזו, מאחר שהשופט עמית לא מונה כדין לשמש כנשיא בית המשפט העליון.

נעיר כבר בשלב זה כי טענתו של שר המשפטים לפיה אין בנמצא גורם ברשות השופטת עימו באפשרותו לשתף פעולה בביצוע המינויים בהם עסקינן אינה אפשרית כלל מבחינה משפטית, ואף עומדת בניגוד לטיעון המפורש שהועלה מטעם שר המשפטים בעניין כינוס הוועדה לבחירת שופטים. כך, משום שעל פי סעיף 29(א) לחוק בתי המשפט בהיעדר נשיא לבית המשפט העליון משמש בתפקידו ממלא מקום, המחזיק בכל סמכויותיו. שר המשפטים לא התייחס במפורש לפרכה ברורה זו בעמדתו, אך רמז בתצהיר התשובה מטעמו (ובא-כוחו ציין במפורש במהלך הדיון) כי לשיטתו, המשנה לנשיא סולברג הוא ממלא מקום הנשיא בעת הזו. לאור התוצאה אליה הגענו, אין צורך שנתייחס לטיעון זה – אשר דומה כי גם שר המשפטים העלה אותו לצורך הטיעון בלבד, ואשר אינו תואם את אופן פעולתו של השר בתקופה שחלפה מאז מינויו של הנשיא עמית לתפקיד.

8. לביסוס עמדתו לפיה השופט עמית לא מונה כדין לשמש כנשיא בית המשפט העליון, הצביע שר המשפטים על שני פגמים עיקריים בהליך מינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון:

ראשית, לטענתו של שר המשפטים, הוראת סעיף 4(ג) לחוק-יסוד: השפיטה קובעת כי הוועדה אינה יכולה לפעול בפורום בו נוכחים פחות משבעה חברים. לכן, משנבחר השופט עמית לכהונת נשיא בית המשפט העליון בישיבה בה נכחו שישה חברים בלבד, מינויו חסר תוקף. בהתייחס לפסק הדין שניתן בבג"ץ 8527/20 שרת התחבורה נ' שר המשפטים (14.12.2020) (להלן: עניין שרת התחבורה), אשר עסק בסוגיה משפטית זהה, ונקבע בו כי הוועדה רשאית להחליט על מינוי שופטים גם בהרכב של שישה חברים, שר המשפטים טוען כי בית המשפט העליון רשאי לסטות מתקדימו, ולכן לא רק שביכולתו לסטות מהתקדים האמור, אלא שבמקרה דנן גם מוצדק לעשות כן.

שנית, נטען כי כתב המינוי של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון, עליו חתום נשיא המדינה, בטל מעיקרא, מאחר שלא צורפה אליו חתימת קיום של ראש הממשלה או של שר אחר. בעניין זה הבהיר שר המשפטים כי גם אם עליו לחתום על כתב המינוי, עדיין, בהיעדר חתימת קיום, אין לכתב המינוי תוקף. עוד נטען, כי מאחר שכתב המינוי חסר תוקף, הרי שגם הצהרתו של השופט עמית בפני נשיא המדינה, חסרת תוקף.

בנוסף, שר המשפטים ציין כי דבר מינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון לא פורסם על ידו ברשומות; ולכן, בשים לב להוראת סעיף 11 לחוק בתי המשפט, ניתן לערער גם בשלב זה על תוקף מינויו (להבדיל ממינויים אחרים שנעשו בעקבות ישיבת הוועדה מיום 26.1.2025).

9. יוער, כי שר המשפטים כמעט ונמנע מלהתייחס בכתבי הטענות שהוגשו מטעמו לנושאים הפרטניים לגביהם הוצא הצו על-תנאי. רק בשולי תצהירו, ולעניין מינוי של נשיאים וסגני לנשיאים לבתי המשפט השונים, צוין כי שר המשפטים קיים בדיקה יסודית בכל הנוגע להליכי המינוי המיטביים, בדיקה אשר נמשכת פרק זמן לא קצר, וטרם הסתיימה. לפיכך, נטען כי גם מטעם זה אין מקום להורות על קבלת העתירה בעניין זה. ביחס לסוגיית מינוי שופטים עמיתים, נטען כי בהיעדר נשיא לבית המשפט העליון לא ניתן להשלים את המינויים. בכל הנוגע למינוי רשם לבית המשפט העליון, הוסבר כי מדובר בסמכות הנתונה לנשיא בית המשפט העליון, ועד כה לא הגיעו לידי השר הצעות למועמדים. לבסוף, וביחס למינויים לוועדות השחרורים השונות, נטען כי שר המשפטים מינה וממשיך למנות שופטים לוועדות השחרורים, וזאת אף בהיעדר נשיא לבית המשפט העליון.

10. עוד יצוין, כי בהתייחס לתצהיר התשובה שהגיש שר המשפטים טענה העותרת כי חלקים רבים ממנו אינם נתמכים כלל בתצהיר. משיבי המדינה הוסיפו וטענו כי התשובה של השר התמקדה בתוקף מינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון, וכתוצאה מכך לא ניתן מענה ממשי לצו על-תנאי שהוצא על ידינו. עוד הבהירו משיבי המדינה, כי גם לגופו של עניין יש לדחות את הטענות שהציג השר נגד תוקף המינוי של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון.

ראשית, נטען כי הוועדה הייתה מוסמכת לבחור בשופט עמית לכהן כנשיא בית המשפט העליון אף שבישיבה זו נכחו רק שישה מחבריה. בהקשר זה הפנו משיבי המדינה לסעיף 4(ג) לחוק-יסוד: השפיטה הקובע כי הוועדה רשאית לפעול גם אם פחת מספר חבריה (וכל עוד הוא לא פחת משבעה); וכן צוין כי טענה זוהי לזו שהציג השר נדחתה במפורש בעניין שרת התחבורה. שנית, הוסבר כי גם בהיעדר חתימת קיום לא נפגע תוקף המינוי, שכן חתימה זו, בהקשר של מינוי שופטים, היא פורמאלית וטקסית בלבד. את עמדתם מבססים משיבי המדינה בעיקר על פסק הדין שניתן בהרכב מורחב בדנג"ץ 219/09 שר המשפטים נ' זוהר (29.11.2010) (להלן: דנג"ץ זוהר). בדומה, הובהר כי גם הפרסום ברשומות אינו תנאי לתוקף מינויו או להתחלת כהונתו של שופט, אלא הוא דקלרטיבי בלבד (משיבי המדינה הפנו בהקשר זה לתגובה שהוגשה מטעמם בעניין הפרסום ברשומות). לכך משיבי המדינה מוסיפים, כי טענותיו של שר המשפטים לפיהן הוא אינו מכיר בכך שהשופט עמית הוא נשיא בית המשפט העליון לא עולות בקנה אחד עם נכונותו להפעיל את סמכויותיו בהקשרים שונים הדורשים הסכמה או היוועצות עימו. בנסיבות אלו, ומשעה שהשר מוכן להכיר במינויו של הנשיא בהקשרים אחדים, אך באחרים לא, והכל לפי ראיות עיניו, משיבי המדינה סבורים כי השר מושתק מלטעון כי אינו מכיר בנשיא.

11. למען שלמות התמונה, יצוין כי ביום 10.5.2026, לאחר שהוגש תצהיר התשובה מטעם שר המשפטים, נשלח מטעמו מכתב למנהל בתי המשפט, בו ציין כי אף שלא מונה כדין נשיא לבית המשפט העליון, ברצונו לקדם את המנויים שנמצאים תחת אחריותו. בתוך כך, ביקש שר המשפטים סיוע בהקמה ובניהול ועדות איתור למינוי נשיאים לבית המשפט המחוזי בבאר שבע ולבית המשפט המחוזי מרכז בלוד, וזאת במתכונת שונה מזו שהייתה מקובלת עד היום. השר ביקש כי לאחר שיקודם עניין זה תועבר אליו רשימה של משרות סגני הנשיאים הפנויות בבתי המשפט השונים, על מנת שיוכל להקים ועדות איתור ולקדם גם את נושא זה. עוד ציין השר, כי נודע לו על הצורך במינוי שופטים עמיתים לחלק מבתי המשפט, אולם טרם נשלחה לו רשימת צרכים מסודרת, ולכן הוא

ביקש כי נושא זה יקודם מהר ככל הניתן. לבסוף, השר ביקש כי תועבר אליו רשימה של מינויים דחופים לוועדות השחרורים, תוך שצוין כי בכוונתו לקדם את המינויים הדחופים גם בהיעדר נשיא לבית המשפט העליון. יודגש כי מכתבו של השר צורף לעיקרי הטיעון שהוגשו מטעם משיבי המדינה, ולא הובא על ידי שר המשפטים.

דיון והכרעה

12. כפי שצוין בפתח הדברים, השאלה המרכזית (ולמעשה – הבלעדית) אותה העמיד שר המשפטים במחלוקת היא תוקף מינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון. בניסיון לכפור בתוקפו של המינוי, טען השר לשני פגמים עיקריים: כינוסה של ישיבת הוועדה בה נבחר השופט עמית לתפקיד בהרכב של שישה חברים בלבד (להלן: הפגם בכינוס הוועדה); והיעדרה של חתימת קיום על כתב המינוי שלו לכהונת נשיא בית המשפט העליון (להלן: הפגם בכתב המינוי). לצד זאת, השר הזכיר כי דבר מינויו של השופט עמית לנשיא בית המשפט לא פורסם על ידו ברשומות, וכי גם לכך השלכות על הדיון בתוקף המינוי (להלן: הפגם בפרסום ברשומות). טרם יוסבר מדוע גם לגופם של דברים אין בטענות השר כדי לבסס את המסקנה לפיה נפל פגם במינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון; לא ניתן להתעלם מכך שהאחראי הבלעדי ליצירתו של מצב דברים זה, ממנו הוא מנסה עתה להיבנות, הוא שר המשפטים עצמו, ומההשלכות שיש לכך על האפשרות לדון בטענותיו.

13. יוזכר כי בתחילת הדרך, השר ביקש למנוע את מינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון באמצעות סירובו לכנס את הוועדה לבחירת שופטים למשך תקופה ארוכה. בהמשך לכך, ורק לאחר שניתן פסק הדין אשר חייב את השר לכנס את הוועדה בכדי שתוכל לקיים הליך בחירה כמתחייב על פי חוק (עניין כינוס הוועדה לבחירת שופטים), כונסה ביום 26.1.2025 הוועדה לבחירת שופטים לצורך בחירת נשיא ומשנה לנשיא לבית המשפט העליון. שר המשפטים לא כפר בחוקיות זימון הוועדה (וגם לפנינו לא טען שזומנה שלא כדין), ואולם הוא עצמו, כמו גם השרה סטרוק וחה"כ קרויזר, בחרו שלא להגיע לישיבה זו. גם אחרי שהשופט עמית נבחר על ידי הוועדה באותה ישיבה לכהן כנשיא בית המשפט העליון, סירב השר להגיע לטקס הצהרת האמונים שלו, אף שזמן קצר לאחר מכן הוא נכח בטקס בו הצהירו אמונים המשנה לנשיא סולברג ויתר השופטים שנבחרו באותה ישיבה. כמו כן, השר סירב לחתום על כתב המינוי של השופט עמית כנשיא בית המשפט העליון, ובהמשך לכך הוא גם סירב לפרסם את דבר מינויו ברשומות (גם זאת בניגוד לפעולתו לפרסם ברשומות את דבר מינויים של יתר

המועמדים שנבחרו באותה ישיבת ועדה). את מכלול הפעולות של השר ביחס למינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון ניתן לראות רק בדרך אחת: כניסיונות חוזרים ונשנים מצידו לסכל את המינוי (ולמעשה לסכל את פסק הדין שניתן בעניין כינוס הוועדה לבחירת שופטים), ולאחר שהוא הושלם – כניסיונות לפגוע בלגיטימיות המינוי.

14. והנה, במסגרת ההליך דנן פוסע שר המשפטים צעד נוסף באותו כיוון בלתי ראוי, וטוען כי עקב מעשיו (או ליתר דיוק, מחדליו) על בית משפט זה לקבוע כי השופט עמית לא מונה כדין לתפקיד נשיא בית המשפט העליון, ולכן הוא עצמו אינו יכול לשתף עימו פעולה. את קו טיעון זה לא רק שלא ניתן לקבל, אלא שלפי הכללים הנוהגים במחוזותינו מדובר בטענות אותן השר מנוע מלהשמיע. עיקרון בסיסי זה, לפיו לא ניתן לאפשר למי שפועל באופן מכוון על מנת לסכל את ביצועה של פעולה מסוימת שחובה עליו לבצע, להיבנות מכך שהיא לא נעשתה, זכה לאורך השנים לכינויים שונים בפסיקתו של בית משפט זה. לעיתים נאמר על מי שכך נהג שהוא פועל "בחוסר תום לב" (ראו: ע"מ 7256/08 שריקי נ' מינהל מקרקעי ישראל מחוז ירושלים, פסקה 6 (30.6.2009); ע"מ 1659/09 משרד הבינוי והשיכון נ' אליהו מלכה, פסקאות 17-18 (17.11.2013); דניאל פרידמן ונילי כהן חוזים כרך א 753 (מהדורה שנייה 2018); גבריאלה שלו ואפי צמח דיני חוזים 608-609 (מהדורה רביעית 2019)). לפעמים הוסבר כי מדובר "בחוסר ניקיון כפיים" מצידו (ראו: בג"ץ 6208/17 פלוני נ' משרד הפנים – וועדת המאוימים, פסקה 9 (3.1.2018); בג"ץ 5936/22 שי נ' רשות מקרקעי ישראל, פסקה 11 (13.9.2022)). ובמקרים אחרים אף הובהר כי יש לראות בהשמעתה של טענה מהסוג האמור כ-"שימוש לרעה בהליך משפטי" (ראו: ע"מ 5137/24 נאקאש נ' אליאס, פסקה 21 (8.12.2024) (להלן: עניין נאקאש)). ודוק, לא משנה באיזה כינוי נבחר להתנהלותו של השר, המסקנה אליה אנו מחויבים להגיע בנסיבות המקרה היא ברורה: דינן של טענותיו בהקשר זה – דחייה על הסף (ע"א 8553/19 אלכסנדר אורן בע"מ נ' כהן, פסקאות 30-32 והאסמכתאות שם (17.11.2020); עניין נאקאש, בפסקאות 21-23).

15. לכאורה בכך ניתן היה לסיים את פסק הדין, שכן מלבד הטענות לפגמים אלה, מהם, כאמור, השר אינו יכול להיבנות, לא הוצג על ידו כל טיעון אחר להצדקת סירובו לשתף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון, השופט עמית. למרות זאת, ומשעה שהועלו על ידי שר המשפטים טענות נגד תוקף מינויו של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט

העליון, ולנוכח החשיבות הציבורית שבמתן מענה לטענות הללו, ראינו לנכון להבהיר ולהסביר מדוע גם לגופם של דברים מדובר בטיעונים משוללי בסיס משפטי.

16. סעיף 4(א) לחוק-יסוד: השפיטה קובע כי "שופט יתמנה בידי נשיא המדינה לפי בחירה של ועדה לבחירת שופטים". סעיף 6 לחוק היסוד ממשיך וקובע כי "מי שנתמנה שופט יצהיר הצהרת אמונים לפני נשיא המדינה [...]"; וסעיף 7 לחוק היסוד קובע כי "כהונת שופט תתחיל מעת שהצהיר הצהרת אמונים [...]". את ההוראות שנקבעו בחוק היסוד משלימות הוראות סעיפים 11 ו-22 לחוק בתי המשפט. סעיף 22 לחוק בתי המשפט קובע כי "הודעה על מינויו של שופט ועל כהונתו תפורסם ברשומות", וסעיף 11 לחוק זה מבהיר כי "שופט שמינויו פורסם ברשומות, אין עוררין על מינויו" (ראו גם: בג"ץ 2778/11 קוסנוביץ נ' הוועדה למינוי שופטים, פסקאות 6-8 (1.12.2011) (להלן: עניין קוסנוביץ)). מנגנון זה חל גם על מינוי של נשיא ושל משנה לנשיא בית המשפט העליון (ראו סעיף 8(א) לחוק בתי המשפט הקובע כי "נשיא בית המשפט העליון והמשנה לנשיא בית המשפט העליון יתמנו לפי הוראות סעיף 4(א) לחוק-יסוד: השפיטה מקרב שופטי בית המשפט העליון"). ביחס לרוב הנדרש בוועדה על מנת לבחור בשופט, נקבע בסעיף 7(ג) לחוק בתי המשפט כי:

(ג) (1) הצעת הוועדה על מינויו של שופט תהיה על דעת רוב חבריה שהשתתפו בהצבעה;
(2) על אף הוראות פסקה (1), הצעת הוועדה על מינוי של שופט לבית המשפט העליון תהיה על דעת שבעה מחברי הוועדה; פחת מספר המשתתפים בהצבעה מתשעה תהיה ההצבעה על דעת רוב המשתתפים שלא יפחת ממספר המשתתפים בהחסיר שניים.

יוצר, כי בפסק הדין שניתן בעניין כינוס הוועדה לבחירת שופטים הובהר כי ההוראה אשר חלה על מינוי של נשיא לבית המשפט העליון היא זו הקבועה בסעיף 7(ג)(1) לחוק בתי המשפט – קרי: לצורך הבחירה בו מספיק רוב רגיל (שם, בפסקאות 13-19 לפסק דינה של השופטת יעל וילנר). עוד יוזכר, כי בסעיף 4(ג) לחוק היסוד נקבע כי "הוועדה רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משבעה".

17. הנה כי כן, מינוי של שופט, ובכלל זאת גם מינויו של נשיא בית המשפט העליון, מורכב משני שלבים: המלצה של הוועדה לבחירת שופטים – המהווה מבחינה מהותית את הבחירה לתפקיד השיפוטי; והצהרת אמונים של השופט לפני נשיא המדינה – המהווה מבחינה פורמאלית את המינוי מטעם המדינה, וקבלת המינוי מצד המתמנה

(השוו: עניין קוטנוביץ, בפסקה 11; בג"ץ 7193/97 עבד נ' השר לענייני דתות ויו"ר ועדת מינויי קאדים, פ"ד נב(5) 365, 371 (1997)). ודוק, אין חולק כי שני השלבים הללו התקיימו בעניין מינויו של השופט עמית לכהונת נשיא בית המשפט העליון: ביום 26.1.2025 המליצה הוועדה לבחירת שופטים על מינויו של השופט עמית; וביום 13.2.2025 השופט עמית הצהיר אמונים לפני נשיא המדינה, מר יצחק הרצוג. במילים אחרות, וכפי שגם הובהר לעיל: במועד זה החל השופט עמית לכהן כנשיא בית המשפט העליון, שהרי "כהונת שופט תתחיל מעת שהצהיר הצהרת אמונים" (סעיף 7 לחוק היסוד).

ובכל זאת, למרות שהדברים פשוטים וברורים, מעלה שר המשפטים שני טיעונים נגד תוקף המינוי: הפגם בכינוס הוועדה והפגם בכתב המינוי. נבחן טיעונים אלה כסדרם.

18. טענת הפגם בכינוס הוועדה – כזכור, הטענה הראשונה שהעלה שר המשפטים נגד תוקפו של המינוי נוגעת למספר חברי הוועדה שנכחו בישיבה בה נבחר השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון. כאמור, לשיטת השר, התכנסות הוועדה לבחירת שופטים בהרכב של שישה חברים בלבד, עומדת בסתירה להוראות סעיף 4(ג) לחוק היסוד הקובעת כי "הוועדה רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משבעה". כפי שצוין לעיל, זו אינה הפעם הראשונה בה בית משפט זה נדרש לטענה האמורה. בעניין שרת התחבורה נטען כי החלטתה של הוועדה לבחירת שופטים מיום 6.12.2020 על בחירתם של 61 שופטים חסרת תוקף מאחר שהתקיימה בהרכב חסר של שישה מבין תשעת חבריה. טענה זו נדחתה על יסוד ההלכה שנקבעה בבג"ץ 8946/01 עלי נ' שר המשפטים, פ"ד נו(2) 415 (2001), במסגרתה הובהר שיש להבחין בין מספר חברי הוועדה המכהנים בה במועד נתון (מספר החברים שמרכיבים את הוועדה) לבין מספר הנוכחים המינימאלי (הקוורום) בישיבת הוועדה הדרוש לשם קבלת החלטות על ידה (בהנחה שכלל חבריה זומנו כדין). על סמך הבחנה זו, ובראי הוראת סעיף 7(ג)(1) לחוק בתי המשפט הקובעת כי "הצעת הוועדה על מינויו של שופט תהיה על דעת רוב חבריה שהשתתפו בהצבעה", נקבע כי די בכך שהחלטה התקבלה על דעת שישה מתוך תשעת חברי הוועדה; כפי שגם נעשה בעניינינו (עניין שרת התחבורה, בפסקה 14. ראו גם בפסקאות 7-4 לחוות דעתה של השופטת דפנה ברק-ארז; ובחוות דעתי). הטיעונים אותם הציג שר המשפטים נגד ההכרעה בעניין שרת התחבורה עמדו לנגד עיני בית המשפט בעת שהוציא תחת ידיו את פסק הדין באותו עניין, ולא ראינו הצדקה להידרש אליהם פעם נוספת גם במסגרת ההליך דנן. נסתפק בלציון כי כבר מבחינת לשונו של סעיף 4(ג) לחוק היסוד, הוא עוסק בדרישה הנוגעת למספר החברים שצריכים לכהן בוועדה כדי זו תוכל להפעיל את סמכויותיה ("אף אם פחת מספר חבריה"), ולא במספר החברים שהשתתפו בישיבה

כזו או אחרת. זוהי, אם כן, משמעות הסעיף לפי פשוטם של דברים, ובמקרה דנן גם הדרש יוביל לאותה מסקנה עצמה, כפי שהובהר בעניין שרת התחבורה. המצב המשפטי הוא לפיכך כדלהלן: סעיף 4(ג) מדבר על עצם החברות או כהונה בוועדה, ולא על נוכחות חברי הוועדה בישיבותיה. לפי סעיף זה, ועדה לבחירת שופטים שמספר חבריה פחת מ-7 מסיבת כלשהי (כדוגמת התפטרות או פטירה) – לאו "ועדה" היא. במקרה שלפנינו, כל תשעת חברי הוועדה כיהנו בה במועד בחירתו של השופט עמית לנשיא בישיבת הוועדה מיום 26.1.2025; ועל כן, העובדה שרק שישה מתוך תשעת חברי הוועדה נוכחו באותה ישיבה אינה פוגמת במינוי. לפיכך, דין הטענה בדבר הפגם בכינוס הוועדה – להידחות.

זאת ועוד, שר המשפטים עצמו הכיר בכך שמכלול החלטותיה של הוועדה לבחירת שופטים בישיבה שכונסה ביום 26.1.2025 התקבלו כדין, ולראיה הוא חתם על כתב המינוי ופרסם ברשומות את דבר מינויים של כל יתר המינויים עליהם הוחלט באותו מועד, ובכללם את מינויו של השופט סולברג לתפקיד המשנה לנשיא בית המשפט העליון. כיצד, אם כן, יכול שר משפטים לבצע "פלאגין דיבורא" ביחס לדבריו ולמעשיו שלו-עצמו – להכיר בתוקף מכלול ההחלטות שהתקבלו בישיבה מסוימת של הוועדה לבחירת שופטים, למרות שנעדרו ממנה שלושה חברים, תוך התכחשות להחלטה מסוימת שהתקבלה באותה ישיבה גופה, מאחר שנכחו בה רק שישה חברים? זאת לא ידענו, וממילא לא שמענו כל מענה משכנע למהייה זאת מפיו של השר או של בא-כוחו.

19. טענת הפגם בכתב המינוי – הטעון השני אותו העלה שר המשפטים הוא כי כתב המינוי עליו חתם נשיא המדינה נעדר חתימת קיום מטעם ראש הממשלה או שר אחר עליו החליטה הממשלה, ולכן הוא חסר תוקף. לעמדתנו, כפי שתפורט להלן, חתימה על כתב מינוי מצד נשיא המדינה מספיקה על מנת לכונן את מינויו של שופט. הסיבה העיקרית לכך, היא שבעניינים כגון דא, בהם סמכותו של נשיא המדינה היא פורמאלית במהותה, יש לראות בחתימת הקיום כאקט דקלרטיבי-טקסי בלבד. זאת ועוד, משעה שבהסדרים הנוגעים למינוי שופטים כלל אין זכר לצורך בחתימה על כתב מינוי, ניתן להטיל ספק בצורך בכתב מינוי לצורך השלמת הליך מינוי של שופט. נפרט.

20. סעיף 12 לחוק-יסוד: נשיא המדינה קובע כי "חתימתו של נשיא המדינה על מסמך רשמי טעונה חתימת קיום של ראש הממשלה או של שר אחר שהחליטה עליו הממשלה, וזולת מסמך הקשור בכינון הממשלה או בפיוזור הכנסת". בדנג"ץ זוהר בית המשפט דן במשמעות של חתימת הקיום – שם בהקשר של חתימה על כתב חנינה – ובהיקף שיקול הדעת הנתון

לגורם החותם. בתמצית, בית המשפט קבע (ברוב של 8 שופטים נגד עמדתו החולקת של השופט יורם דנציגר) כי מאחר שהסמכות לחון עבריינים הופקדה בידי הנשיא, והיא כוללת הפעלה של שיקול דעת מצידו, גם לשר החותם מסור שיקול דעת בעניין. לעומת זאת, הוצגה העמדה לפיה בעניינים אחרים שנמצאים תחת אחריותו של נשיא המדינה, ובכלל זאת התפקידים הנוגעים למינוי של שופטים (לפי סעיף 11(א)(6) לחוק-יסוד: נשיא המדינה), בהם אין לנשיא גרעין ממשי של שיקול דעת "חתימת הקיום אף היא נעדרת מרכיב של שיקול דעת והיא טקסית ופורמאלית בעיקרה" (שם, בפסקה 15); ראו גם: משה לנדוי פירוש לחוקי היסוד: חוק יסוד: נשיא המדינה 50 (1994). השיקול המרכזי שלאורו מצא בית המשפט להבחין בין הסמכויות השונות, הוא שכל עוד מדובר בסמכויות לגביהן מפעיל נשיא המדינה שיקול דעת, קיימת הצדקה לאפשר לרשות המבצעת (ולאחר מכן גם לרשות השופטת) לערוך בקרה אחר החלטותיו, וחתימת הקיום היא הדרך המתאימה לאפשר זאת (שם, בפסקאות 23-31).

21. מדברים אלה ניתן גם ללמוד, שכאשר מדובר בסמכויות המסורות לנשיא המדינה, בהן הוא אינו נדרש להפעיל שיקול דעת, וסמכותו היא פורמאלית במהותה, אין לראות בחתימת הקיום כתנאי לתוקף פעולותיו. הווה אומר: בעניינים אלה, חתימת הנשיא נושאת אופי טקסי-דקלרטיבי גרידא. בהקשר זה נוסף ונדגיש, כי נושא משרה בכירה שבידו הופקדה סמכות לחתום חתימה דקלרטיבית על מסמך אשר מתעד את דבר מינויו של אדם לתפקיד ממלכתי כזה או אחר, או, למשל, על דבר חקיקה שמפורסם ב-"רשומות" – כל סמכות כזאת היא בגדר סמכות שחובה להפעילה, ואין בצדה שיקול דעת באשר לשאלה "לחתום או לא לחתום?".

22. הדברים בוודאי נכונים ביחס לתפקידים שיוחדו לנשיא המדינה בחוק בקשר למינוי שופטים (לפי סעיף 11(א)(6) לחוק-יסוד: נשיא המדינה). ביחס לתפקידים אלו, לא רק שאין צורך בהפעלת בקרה כלשהי אחר נשיא המדינה, שכן ההחלטה המהותית ממילא מתקבלת בפורום אחר (הוועדה לבחירת שופטים); קבלת פרשנות אחרת עלולה להביא "בדלת האחורית" לתוצאה בלתי מתקבלת על הדעת, לפיה לגורם שחתימתו התבקשה תעמוד מעין זכות "וטו" – ברצונו יחתום; וברצונו יסרב לחתום (להתייחסות לחשש זה ראו: בג"ץ 10021/06 זוהר נ' שר המשפטים, פסקה 16 (23.12.2008) (להלן: בג"ץ זוהר)). למרבה הצער, איננו צריכים להרבות בדוגמאות על-מנת להמחיש את הבעייתיות שבמצב הדברים האמור. כך ממש מבקש לעשות בענייננו שר המשפטים, אשר מצד אחד, מסרב לחתום על כתב המינוי, ואילו, מצד שני, מבקש להסתמך על עניין זה

– הכל במטרה לסכל את בחירתו כדין של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון.

ודוק, כפי שהסברנו בהרחבה בעניין כינוס הוועדה לבחירת שופטים (שם), בפסקאות 31-32 לפסק דינה של השופטת וילנר, ההסדרים הנוגעים למינוי שופטים נקבעו בדיוק על מנת למנוע סרבנות חתימה ומעשים דומים של הכשלת ההליך החוקי:

”המחוקק בחר במקרים מסוימים לקבוע מנגנוני הכרעה שעלולים לעכב ביצוע מינויים נדרשים – בשל דרישת הסכמה רחבה או בשל מתן זכות וטו – ובחר שלא לעשות כן במקרים אחרים, לרבות בנוגע לבחירת נשיא בית המשפט העליון. זוהי הכרעת המחוקק. מדיניות השר היא אפוא בבחינת שינוי מנגנון ההכרעה שקבע המחוקק ביחס למינוי נשיא כאמור, והשר אינו מוסמך לנקוט מדיניות אשר משנה, הלכה למעשה, את הוראות החוק. [...] קשה להלום שמינוי נשיא בית המשפט העליון, אשר משמש כאמור גם כראש הרשות השופטת ומהווה אחד מ”סמלי השלטון” של מדינת ישראל, יסוכל משך למעלה משנה רק משום שהשר אינו משלים עם מנגנון הבחירה שקבע המחוקק בעניין זה.”

23. מסקנתנו היא, אפוא, כי לא ניתן לראות בהיעדרה של חתימת קיום משום פגם אשר יש בו, כביכול, כדי להשליך על תוקפו של כתב המינוי; וממילא אינו משליך על תוקף המינוי של השופט עמית לתפקיד נשיא בית המשפט העליון. לפיכך, גם דינה של הטענה בדבר הפגם בפרסום ברשומות – להידחות.

24. נוסף על דברים אלה, וכטיעון משלים בלבד, יצוין כי ניתן להטיל ספק בכך שכתב מינוי חתום על ידי נשיא המדינה הוא הדרך היחידה בה יכול הנשיא לאמץ את המלצת הוועדה לבחירת שופטים, ולהורות על מינויו של שופט. אכן, למיטב ידיעתנו, הפרקטיקה המקובלת היא כי מינויו של שופט נחתם בכתב מינוי שנמסר לו על ידי נשיא המדינה לאחר הצהרת האמונים (ראו למשל: בעניין עבד, בעמ' 372, שם בית המשפט ראה בחתימה על כתב המינוי כפעולה בה ממנה נשיא המדינה את השופט). אולם, מבחינה משפטית ייתכן כי ניתן להכיר גם בדרכים אחרות בהן יתבצע אקט המינוי: החל מהצהרה בעל-פה, עובר להזמנת השופט המתמנה לטקס הצהרת האמונים, וכלה בכל פעולה אחרת אשר מלמדת, ברמת וודאות מספקת, כי נשיא המדינה אימץ את בחירתה של הוועדה לבחירת שופטים (אך ראו בג”ץ זוהר, בפסקה 3 (שם) נשללה האפשרות שחנינה תינתן בעל פה, לאור הנוהג בעניין זה). כך הם הדברים משעה שאין בחוק-יסוד:

השפיטה, בחוק בתי המשפט או בכללי השפיטה שום זכר ושום רמז לכך שקיים צורך באימוץ המלצת הוועדה לבחירת שופטים באמצעות חתימת הנשיא על כתב מינויו של שופט (והשוו לסעיף 17 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959 הקובע כי "מינוי עובד המדינה יהיה בכתב חתום בידי נציב השירות והוא יחתום גם על כתבי המינוי של המתמנים על ידי הממשלה לפי חוק זה"). חשבו על מקרה בו מחמת טעות מנהלית לא נחתם כלל כתב מינוי לשופט מסוים, למרות שהלה הומלץ על ידי הוועדה, זומן לטקס בבית הנשיא ונשבע אמונים בפני הנשיא. כלום שופט זה לא נתמנה לכהונתו כדת וכדין? נוטים אנו לדעה כי הליך מינויו של שופט זה תם ונשלם כדת וכדין, למרות החסר הטקסי בדמות חתימת כתב המינוי על ידי נשיא המדינה. מכל מקום, מאחר שהנשיא עמית קיבל לידי כתב מינוי מאת נשיא המדינה, הכרעה בסוגיה זו אינה נדרשת כאן, ולפיכך נותרה בצריך עיון.

25. לבסוף, נתייחס בקצרה גם לעובדה שמינויו של השופט עמית לנשיא בית המשפט העליון לא פורסם עדיין על ידי שר המשפטים ברשומות (כאמור, בעניין הפרסום ברשומות הסעד המבוקש הוא לחייב את שר המשפטים לעשות כן – סעד החורג ממסגרת העתירה הנוכחית). כזכור, סעיף 22 לחוק בתי המשפט קובע כי "הודעה על מינויו של שופט [...] תפורסם ברשומות". ראשית, יש לשים לב לכך שהסעיף מדבר על "הודעה" על מינויו של שופט, ולא על אקט המינוי גופו. שנית, לשון הציווי של הסעיף – "תפורסם" – מכוונת אל נושאי המשרות שחייבים לדאוג לפרסומה של הודעת המינוי ב-"רשומות", קרי: גם אל שר המשפטים.

מה הדין כאשר חובת פרסום ההודעה כאמור מופרת? האם בהיעדר פרסום ברשומות אין תוקף למינוי? התשובה לכך היא, כמובן, שלילית (ולמעשה השר אינו חולק על כך). גם בהקשר זה נקודת המוצא היא כי מינויו של שופט מורכב משני שלבים: המלצה של הוועדה לבחירת שופטים והצהרת אמונים לפני נשיא המדינה. במילים אחרות: פרסום המינוי ברשומות הוא בגדר "הודעה" ותו לא, כפי שנאמר בסעיף 22 לחוק בתי המשפט. פרסום זה אינו חלק הכרחי-קונסטיטוטיווי של הליך המינוי של שופט, ולכן הוא אינו מהווה תנאי לתוקפו של המינוי. גם קביעה זו אינה בגדר חידוש. כך, בע"פ 5184/14 פלוני נ' מדינת ישראל (3.8.2016), ביקש המערער לטעון כי פסק הדין בעניינו ניתן בחוסר סמכות, בין היתר, לאור פגם שנפל בפרסום דבר מינויו של השופט שנתן את פסק דין ברשומות. בית המשפט דחה את הטענה, והבהיר כי: "הפרסום ברשומות איננו קונסטיטוטיווי, והוא נושא אופי דקלרטיבי בלבד" (שם, בפסקה 40. ראו גם בפסקה 3 לחוות דעתו של השופט חנן מלצר, שם הובהר כי הפרסום ברשומות אינו חלק

מהליך המינוי, אלא נועד לידע את הציבור ביחס למינוי שנעשה, ולחסן את המינוי מפני השגות וערעורים בהתאם להוראת סעיף 11 לחוק בתי המשפט). בית המשפט חזר על עיקרון זה גם בבג"ץ 2455/19 נמרוד נ' נשיאת בית המשפט העליון (24.10.2019), שם ביקש העותר להורות על ביטולו של פסק הדין שניתן בעניינו, מאחר שדבר מינויו של אחד מחברי המותב לא פורסם ברשומות. בהתייחס לטענה זו בית המשפט הבהיר שוב כי "פרסום דבר מינויו של שופט ברשומות על פי סעיף 22 לחוק בתי המשפט, נושא אופי דקלרטיבי בלבד" (שם, בפסקה 4). הנה כי כן, גם דינה של הטענה בדבר הפגם בפרסום ברשומות – להידחות.

26. המסקנה החד משמעית מהדיון שקיימנו, היא שהשופט יצחק עמית הוא נשיא בית המשפט העליון החל מיום השבעתו (13.2.2025) ועד לסיום כהונתו. המבקש להתכחש לכך, מבקש להתכחש למציאות. דינו כדין מי שסבור שבעת הנוכחית מר יצחק הרצוג אינו נשיא המדינה; חבר הכנסת בנימין נתניהו אינו ראש הממשלה; וחבר הכנסת אמיר אוחנה אינו יושב ראש הכנסת. לפיכך, הטענה המרכזית שבגינה שר המשפטים מסרב לשתף פעולה עם הנשיא עמית – היא טענת סרק. בנסיבות אלו, ומשעה שלא ניתן מצד שר המשפטים מענה ממשי לנושאים הפרטניים אליהם התייחס הצו על-תנאי, דין העתירה להתקבל, כך שהצו על-תנאי יהפוך למוחלט (ראו: בג"ץ 18225-06-25 גילון נ' ממשלת ישראל, פסקאות 40-43 (14.12.2025)). כמפורט בפתח הדברים, על שר המשפטים לפעול בשיתוף פעולה עם נשיא בית המשפט העליון כאשר הדבר נדרש לצורך מימוש סמכויותיו, ובכלל זאת לפעול, בהקדם האפשרי, למינוי נשיאים וסגני נשיאים לבתי המשפט השונים; למינוי שופטים עמיתים בהתאם לבקשות שיוגשו בעניין; למינוי רשם לבית משפט זה; ולמינוי שופטים או שופטים בדימוס לכהונה בוועדות השחרורים – כל זה על-מנת למנוע פגיעה באכיפת הדין ובשירותים המשפטיים שהציבור הישראלי זכאי לקבלם.

חזקה על שר המשפטים, מר יריב לוין, כי יפעל בהתאם לאמור לעיל, ויביא בשיתוף פעולה עם נשיא בית משפט העליון, השופט יצחק עמית, לקידום המינויים המשותפים שהתעכבו עד כה – התעכבו, יתר על המידה – בהקדם האפשרי. זאת, בראש ובראשונה למען הציבור הישראלי כולו, אשר טובתו היא שצריכה לעמוד לנגד עיני משרתי הציבור כולם. ציבור זה הינו הנפגע העיקרי ממצב הדברים הנוכחי, הכרוך בפגיעה משמעותית באיכות השירות המשפטי לאזרח וביעילות אכיפת הדין. למותר לציין, כי ככל שלא כך יעשה, דלתו של בית משפט זה תיוותר פתוחה לעתירות עתידיות.

27. סוף דבר: דין העתירה להתקבל כאמור בפסקה 26 לעיל. בנסיבות העניין יישא
 שר המשפטים בהוצאות העותרת בסך של 30,000 ש"ח.

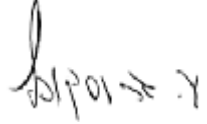
ניתן היום, כ"ב סיוון תשפ"ו (07 יוני 2026).

יחיאל כשר
 שופט

אלכס שטיין
 שופט

עופר גרוסקופף
 שופט